

<i>Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky</i>		
Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu		
Název:	Metodický list číslo	39 P
Požáry v divadlech	Vydáno dne: 4. prosince 2006	Stran: 5

I.

Charakteristika

- 1) Součástí budov divadel jsou zpravidla **prostory určené pro shromáždění nejméně 200 osob**¹. V budovách divadel se zpravidla **provazují činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím**². Rozsah vybavení divadel a jejich dispoziční řešení a vybavení je ovlivněno tím, zda jde o stálou scénu, divadlo s občasným provozem nebo o divadlo ve víceúčelové budově. Divadelní budovy jsou charakteristické svou dispoziční variabilitou, rozsahem zastavěného prostoru a různorodostí využití prostorů, což má za následek obtížnou orientaci v budově, zejména v prostorech nepřístupných veřejnosti.
- 2) Největší nebezpečí z hlediska rozvoje požáru se vyskytuje na jevišti a v přilehlých prostorech v důsledku používání velkého množství různorodých, lehce hořlavých materiálů na dekorace, rekvizity a garderobu. Velká výška jednotlivých prostorů podporuje rychlou výměnu plynů a vznik komínového efektu, zejména v prostoru jeviště s provazištěm. Rychlému rozvoji požáru napomáhají různé šachty, které propojují jednotlivé prostory. Hořením značného množství lehce hořlavých materiálů, včetně plastických hmot, vzniká velké množství toxických zplodin hoření.
- 3) Pro jednotky je hašení komplikováno obtížnou přístupností k místu požáru, špatnou orientací v zakouřených prostorech a velkou koncentrací osob nejen v hledišti, ale i v zázemí jeviště. Obslužný personál se vyskytuje ve všech prostorech budovy.
- 4) **Pojmy a definice** prostorů a konstrukcí v divadlech, která podle velikosti divadla mohou obsahovat:
 - a) **kukátkové jeviště** - jeviště ohraničené portálem, který vymezuje plochu jeviště,
 - b) **amfiteátrové jeviště** - otevřené jeviště (může být uvnitř nebo i mimo budovu) je ohraničeno stavitelnými portály,
 - c) **pódium** - vystavěné jeviště v sále, které postrádá portály a většinu technického vybavení,
 - d) **hlavní jeviště** - prostor ohraničený portálem na které mohou bezprostředně navazovat **boční jeviště, zadní jeviště a předscéna** (bývá mimo oponu a může být zakryto pevnou nebo oddělovací konstrukcí. Jeviště je ohraničeno **textilními závěsy**, které jsou upevněny na tzv. tazích; podlahu jeviště tvoří tzv. „**jevištní mosty**“ (stoly), které se mohou vertikálně pohybovat i několik metrů pod nebo nad úroveň jeviště. V bočních jevištích bývají „**jevištní vozy**“, kterými se nasouvají připravené dekorace na scénu. V jevištních mostech se nachází „**propadla**“ (otvory v podlaze jeviště - jevištního mostu). Některá divadla jsou vybavena dodatečně montovanou „**točnou**“. Ovládání jevištních mostů, točny apod. je zpravidla kombinované (např. elektrohydraulické) a pod jevištním prostorem se

¹ Čl. 4.4 ČSN 73 0831 Požární bezpečnost staveb - shromažďovací prostory

² § 4 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 237/200 Sb.

- může nacházet v nádržích i větší množství hydraulického oleje. Hlavní jeviště je směrem od hlediště odděleno soustavou **opon** (požární, hlavní – z těžkého textilu, revuální – látková umělecky dotvořená a tylová – průhledný textil),
- e) **provaziště** - prostor nad hlavním jevištěm opatřený kovovým roštem s kladkami závěsných lan a tahových tyčí, který slouží k zavěšení dekorací a manipulaci s nimi a k obsluze dalších technických zařízení zde instalovaných (osa tyče jevištních tahů nejméně 4,5 m nad hranou portálu, systém vyvažování břemen zpravidla pomocí litinových závaží). Jevištní prostor (komín) probíhá celou výškou stavby až po střešní konstrukci, ve které bývají instalovány zařízení pro odvod kouře a tepla (dále jen „OKT“), SHZ apod.; nad portálem jsou po boku instalovány obslužné a technické **lávky**, které mají únikové komunikace mimo prostor požárního úseku,
 - f) **jevištní lávka** - pavlačový ochoz kolem jeviště ve výši 1. nebo 2. podlaží divadelní budovy. Na jevištní lávce bývají instalována osvětlovací tělesa (reflektory) a je odtud obsluhováno provaziště,
 - g) **portál** - architektonické rozdělení divadelního prostoru na hlediště a jeviště, tzv. portálovým oknem, v němž je ze strany jeviště umístěn mechanismus oponového závěsu,
 - h) **portálová věž** - vložená konstrukce na bočních stranách hlavního jeviště, která je do stran pohyblivá,
 - i) **horní portál** (portálový most) - pohyblivá konstrukce nad hlavním jevištěm, která ohraničuje prostor jeviště,
 - j) **propadliště** - část prostoru pod jevištní podlahou, kde se mohou nacházet zpravidla hydraulické mechanismy ke zvedání a spouštění i větších plošných dílů;
 - k) **požární opona** - požární uzávěr typu EW (vždy z nehořlavých hmot) oddělující jeviště od hlediště; uzavírání požární opony vždy po obou stranách portálů a u větších jevišť navíc nejméně z jednoho dalšího místa (zpravidla z přilehlé chráněné únikové komunikace),
 - l) **technická zázemí** - navazují na prostory jeviště - pracoviště **strojníka** (nachází se zpravidla na lávce a řídí nasouvání jevištních vozů, pohyb jevištních mostů, dekorací apod.); **osvětlovací a zvuková režie** (samostatné místnosti, často i v prostoru hlediště); pracoviště **inspicienta** (v prostoru jeviště - řídí celý průběh představení a má možnost vstupovat do domácího rozhlasu rozvedeného v budově); **stanoviště požárního dohledu** (zpravidla v prostoru ovládnutí požárně bezpečnostních zařízení - SHZ, OKT, EPS apod.); **vláskárna a maskárna** (prostory v blízkosti jeviště kde se připravují herci na představení); další obslužné prostory pro uložení rekvizit a kostýmů (garderoby) pro představení, šatny herců a jevištních techniků, sklady dekorací, kužárna, denní místnost apod.,
 - m) **jevištní vůz** - praktikáblový stupeň na kolečkách o celkové výšce 20 cm, pohybující se horizontálně po jevišti a umožňující rychlé proměny scén,
 - n) **orchestríště** - prostor před portálem, zpravidla 2 m pod úroveň podlahy jeviště,
 - o) **hlediště** - pro diváky s rovnou nebo stupňovitou podlahou, pevnými nebo sklopnými sedadly (přípevněnými nebo nepřípevněnými) a doplňované o tzv. volné přístavky. Řady sedadel v hledišti mohou být odděleny uličkou nebo mohou být řady celistvé; povrch sedadel je často z hořlavých materiálů,
 - p) **lóže** - oddělená část hledištního prostoru určená pro malé skupiny diváků nebo pro umístění některých technických zařízení,
 - q) **foyer** - součást slavnostního divadelního předsálí, vnitřní shromažďovací prostor pro návštěvníky divadla před vstupem do hlediště (nachází se v něm zpravidla šatny diváků, toalety, stánky rychlého občerstvení, vstupenkové prodejny,

- pracoviště inspektora hlediště, požárního dohledu a lékařské služby) může být používán k menším výstavám nebo komorním koncertům,
- r) **pomocné výrobní prostory** - opracování dřeva, kovu, čalounické dílny, malírny, krejčovny apod.,
 - s) **další související prostory** - sály zkušeben (tělocvičné, baletní, herecké, zkušebny orchestrů, zkušebny sborů /korepetitovny/ apod.) a administrativní část,
 - t) **technický box** - oddělená část hledištního celku určená pro umístění technického zařízení divadla (stanoviště osvětlovače, zvukaře apod.),
 - u) **dekorační** - soubor kulís vyrobených v divadelních dílnách,
 - v) **galerie** - část hlediště se sedadly i místy k stání, ještě nad úrovní balkónu,
 - w) **girlanda** - ozdobný závěs na nějž jsou navázány různé ozdoby, lampiony apod.,
 - x) **hledištní inspektor** - vedoucí uvaděč (biletář), jemuž je podřízen chod všech hledištních služeb pro obecenstvo.
- 5) Při zásahu v divadlech lze očekávat následující charakteristická nebezpečí, zejména:
- a) *ztrátu orientace,*
 - b) *intoxikace a udušení,*
 - c) *popálení a opaření,*
 - d) *úraz elektrickým proudem,*
 - e) *pádu nebo propadnutí,*
 - f) *zřícení konstrukcí a padající předměty,*
 - g) *chaotické až panické chování přítomných osob.*
- 6) Zásah jednotky při požáru v divadle je ovlivněn zejména:
- a) přítomností velkého počtu osob,
 - b) náročností průzkumu a vyhledávání osob vzhledem k velkému členění zázemí divadelního prostoru,
 - c) složitými podmínkami pro záchranu a evakuaci osob zejména z prostorů určených pro zaměstnance divadla v důsledku zúžení únikových komunikací odloženými rekvizitami apod.,
 - d) vývinem značného množství tepla,
 - e) možností rychlého rozšíření požáru v jevištním prostoru a do technického zázemí, vlivem neuzavřených prostupů, zejména v období přípravy divadelní scény,
 - f) tím, že se obvykle jedná o zásahy v noci.

II.

Úkoly a postup činnosti

- 7) Požární technika musí být ustavena mimo prostory určené pro soustředění evakuovaných osob a komunikací vedoucích k nim.
- 8) Seznámit se s průběhem evakuace osob z divadla, který provedl personál. Evakuované osoby soustředit mimo nástupní prostory jednotek, zabezpečit evakuované dle potřeby, např. zajistit přítomnost zdravotnické pomoci. Je nutno využít evakuační plán.
- 9) Organizovat průzkum uvnitř budovy, pokud možno více průzkumnými skupinami, zaměřený na vyhledávání ohrožených osob a označit místa, kde byl proveden průzkum.
- 10) Zvážit možnost provedení účinného hašení požáru již během evakuace, zajistit dostatečný počet sil a prostředků, aby bylo možno současně s prováděním evakuace provádět průzkum, popř. hasit.

- 11) Průzkumná skupina musí být vybavena kromě standardních prostředků (izolační dýchací přístroj, svítilna apod.), prostředky pro usnadnění orientace (vodící lano), evakuaci osob nebo záchranu ohrožených osob.
- 12) Průzkumná skupina kromě standardních úkolů, musí nejprve navázat kontakt s místem řízení evakuace a zjistit v jaké fázi se evakuace osob nachází (jaký je její stav). Pro rychlé a objektivní zjištění potřebných informací musí vytěžit členy (vedoucího) požárního dohledu. Dále musí:
 - a) zjistit místa ovládnutí instalovaných požárně bezpečnostních zařízení, zda byla tato zařízení uvedena do činnosti a s jakým výsledkem,
 - b) zjistit ohnisko požáru a cesty jeho šíření (využít EPS),
 - c) zjistit uzavření otvorů v požárně dělících konstrukcích požárního úseku zejména kde hoří a ve směru šíření požáru,
 - d) zkontrolovat možnosti šíření požáru rozvodem vzduchotechniky a to až do prostoru strojovny vzduchotechniky.
- 13) Při rozhodování o vedení hasebního zásahu využít především zpracovanou DZP. Pokud nebyla dokončena evakuace osob, nasadit síly a prostředky na její dokončení. K oznámení o zahájení evakuace se doporučuje využít člena hereckého souboru. K úspěšnému řízení evakuace a zabránění vzniku paniky využít domácího rozhlasu nebo ručních megafonů. Na řízení evakuace využít hasiče, pokud je to možné i psychologickou službu HZS ČR nebo příslušníky, kteří absolvovali kurz posttraumatické intervenční péče.
- 14) Hasební zásah vést mimo hlavní evakuační komunikace a směřovat především vnitřními zásahovými cestami proti směru šíření požáru, pokud možno do ohniska požáru, a to ze všech možných stran. Podle podmínek upřednostnit používání roztlíštěných proudů. Zásah vést především vytvořenými zásahovými cestami. Další proudy směřovat:
 - a) ke všech otvorům v požárně dělících konstrukcích požárního úseku, ve kterém hoří, a to i k otvorům opatřených požárními uzávěry; v případě namáhání uzávěrů požárem, tyto intenzivně ochlazovat,
 - b) aktivovat OKT v požárním úseku zasaženém požárem, pokud k aktivaci již nedošlo v automatickém režimu,
 - c) kontrolovat, popřípadě chladit okolí vyústění OKT a vzduchotechniky,
 - d) použít prostředky pro zvýšení hasebních účinků vody,
 - e) pokud to dovolují možnosti na místě zásahu používat roztlíštěné proudy,
 - f) při rozvinutém požáru ochlazovat požární oponu na odvrácené straně od požáru, pokud již není chlazená stabilním zařízením,
 - g) prostor zásahu při rozvinutém požáru rozdělit vždy na více úseků.

III.

Očekávané zvláštnosti

- 15) Při požárech divadel nutno počítat s následujícími komplikacemi:
 - a) vznik paniky při evakuaci osob, neřízená evakuace,
 - b) uzamčené nebo zatarasené evakuační cesty,
 - c) neuzavření požárních opon vlivem dekorací zasahujících do profilu pod oponou,
 - d) rychlé šíření plamene vlivem absence prostředků pro snížení hořlavosti dekorací,
 - e) neuzavření otvorů šachet sloužících k dopravě dekorací a vytvoření tak požárních mostů mezi požárními úseky,
 - f) vysoká intenzita požáru,

- g) velké zadýmení únikových komunikací a vývin toxických zplodin,
- h) ztráta orientace vlivem různých zákoutí sloužících k dočasnému odložení dekorací a rekvizit,
- i) přítomnost osob v různých prostorách divadla i po skončení představení,
- j) ztížení evakuace osob zúženými vnitřními únikovými komunikacemi (např. přístavky v řadách sedadel),
- k) narušení statiky budovy vlivem roztažnosti ocelových konstrukcí v jevišti.